

Sygn. akt *I ACa 957/15*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lutego 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **SSA Mariola Głowacka** /spr./

Sędziowie: **SSA Mikołaj Tomaszewski**

SSA Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga

Protokolant: **insp. ds. biur. Katarzyna Kaczmarek**

po rozpoznaniu w dniu 10 lutego 2016 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. J.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - (...)**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 25 marca 2015 r. sygn. akt I C 123/15

1. prostuje oznaczenie strony pozwanej w ten sposób, że pozwanym jest Skarb Państwa reprezentowany przez (...)

2. oddala apelację;

3. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu adw. A. C. kwotę 1.661zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym;

4. zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej kwotę 2.700 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Mikołaj Tomaszewski Mariola Głowacka Małgorzata M.-T.

Sygn. akt I ACa 957/15

UZASADNIENIE

Powód J. J. pozwem z dnia 12 września 2011r. skierowanym przeciwko pozwanemu Skarbowi Państwa (...), po ostatecznym sprecyzowaniu żądania, co nastąpiło w piśmie procesowym z dnia 11 maja 2012r. domagał się zasądzenia

na swoją rzecz kwoty 70.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami tytułem zadośćuczynienia oraz kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na pozew z dnia 14 września 2012r. Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa Sądu Okręgowego w (...) wniósł o oddalenie powództwa. Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w (...) w odpowiedzi na pozew z dnia 14 września 2012r. wniósł o oddalenie powództwa oraz o obciążenie powoda kosztami postępowania w sprawie. Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa (...) w odpowiedzi na pozew z dnia 14 września 2012r. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz obciążenie powoda kosztami postępowania. W odpowiedzi na pozew z dnia 20 września 2012r. Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa (...) wniósł o oddalenie powództwa. Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa (...) w odpowiedzi na pozew z dnia 14 września 2012r. wniósł o oddalenie powództwa w całości na koszt powoda. Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa (...) w odpowiedzi na pozew z dnia 18 września 2012r. wniósł o oddalenie powództwa oraz o oddalenie wniosków dowodowych powoda, a także o obciążenie powoda kosztami zastępstwa procesowego. W odpowiedzi na pozew z dnia 21 września 2012r. Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa (...) wniósł o oddalenie powództwa, jak i wniosków dowodowych powoda. Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa Sądu (...) w odpowiedzi na pozew z dnia 24 września 2012r. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania. W odpowiedzi na pozew z dnia 25 września 2012r. Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa (...) wniósł o odrzucenie pozwu ewentualnie o jego oddalenie. W odpowiedzi na pozew z dnia 28 września 2012r. Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa (...) wniósł o oddalenie powództwa w całości. Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa (...) w odpowiedzi na pozew z dnia 2 października 2012r. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania. W odpowiedzi na pozew z dnia 25 września 2012r. Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa (...) wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania. W odpowiedzi na pozew z dnia 27 września 2012r. Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa Sądu Rejonowego (...) wniósł o oddalenie powództwa w całości, obciążenie powoda kosztami postępowania oraz o oddalenie wniosków dowodowych powoda. Skarb Państwa reprezentowany przez Pierwszego (...) w odpowiedzi na pozew z dnia 1 października 2012r. wniósł o odrzucenie pozwu w zakresie opieszałości w postępowaniach przed Sądem Najwyższym, oddalenie powództwa w pozostałym zakresie oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania. Pozwany Skarb Państwa zastępowany przez (...) pismem procesowym z dnia 16 marca 2015r. podtrzymał stanowiska, twierdzenia i wnioski jednostek organizacyjnych Skarbu Państwa i wniósł o odrzucenie pozwu w zakresie opieszałości w postępowaniach prowadzonych przed Sądem (...) oraz Sądem (...), a w pozostałym zakresie o oddalenie powództwa, jak również zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 25 marca 2015r. oddalił powództwo, przyznał pełnomocnikowi powoda adwokatowi A. C. wynagrodzenie w kwocie 4.428 zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu i nie obciążył powoda kosztami postępowania.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że powód J. J., syn C., w okresie od (...) był stroną licznych postępowań sądowych przed sądami - Sądem Rejonowym (...). Powód składał liczne skargi na przewlekłość postępowania w prowadzonych sprawach, jak i skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, jednak żadna ze wskazanych skarg nie została uwzględniona.

Sąd pierwszej instancji stan faktyczny w sprawie ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, dając im wiarę, gdyż żadna ze stron postępowania nie kwestionowała ich wiarygodności ani też nie naprowadziła żadnych środków dowodowych, które mogłyby tę wiarygodność podważyć. Ponieważ twierdzenia powoda były ogólnikowe i nieoparte dowodami, nie znajdowały odzwierciedlenia w pozostałym materiale dowodowym, Sąd odmówił im wiary w zakresie w jakim powód twierdził, że fakt toczących się postępowań sądowych wyrządził mu krzywdę uzasadniającą przyznanie zadośćuczynienia w kwocie 70.000 zł. Ponadto powód w sprawie nie wykazał, że rozstrzygnięcia zapadłe w jego sprawach były sprzeczne z obowiązującym porządkiem prawnym. Część kwestionowanych orzeczeń cechuje przymiot prawomocności, a co do żadnego z orzeczeń nie zostało wydane prawomocne rozstrzygnięcie stwierdzające ich sprzeczność z prawem.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji uznał, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że w niniejszym postępowaniu powód J. J. domagał się zadośćuczynienia w kwocie 70.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty za zaistnienie przewlekłości postępowania w inicjowanych przez niego sprawach, a która to przewlekłość skutkować miała pogorszeniem się jego stanu zdrowia psychicznego i fizycznego poprzez zwiększenie nadciśnienia, występowanie bólu i zawrotów głowy, bólu wątroby i żołądka, stanów stresowych. Sąd uznał, że tak sformułowaną podstawę faktyczną żądania pozwu należało rozpatrywać na gruncie art. 417 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c. w zw. z art. 445 § 1 k.c. w związku z art. 16 ustawy z dnia 17 czerwca 2004r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2004r. Nr 179, poz. 1843 ze zm.). Zgodnie z art. 2 ust. 1 i 2 przywołanej ustawy strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie w tej sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podejmowanych przez organy władzy publicznej w danej sprawie przy uwzględnieniu charakteru sprawy, stopnia faktycznej i prawnej jej zawilosci, znaczenia dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowania się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Powód nie wykazał, by rzeczywiście nastąpiła przewlekłość w rozpoznawaniu jego spraw, a wręcz przeciwnie, wszelkie jego skargi zostały bądź to odrzucone, bądź oddalone, zatem nie można stwierdzić, by powód mógł oprzeć swoje roszczenie na tej właśnie podstawie.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, że dla określenia odpowiedzialności odszkodowawczej władz publicznych na gruncie art. 417 k.c. konieczne jest ustalenie zdarzenia sprawczego, zaistnienia szkody w rozumieniu art. 361 § 2 k.c. oraz adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy owym zdarzeniem a szkodą, który to związek winien być oceniany stosownie do treści art. 361 § 1 k.c. jako będący normalnym następstwem działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. Wszystkie te przesłanki muszą wystąpić łącznie. Przesłanką odpowiedzialności pozwanego na gruncie powołanych przepisów jest jednak przede wszystkim bezprawność działania lub zaniechania. Ciężar dowodu powstania szkody, jej rozmiaru, jak również związku przyczynowo-skutkowego między szkodą a zdarzeniem ją wywołującym spoczywa na pokrzywdzonym zgodnie z art. 6 k.c. W myśl reguły wyrażonej w art. 6 k.c. na powodzie spoczywa obowiązek wykazania, że szkoda rzeczywiście zaistniała i że była ona następstwem bezprawnych zachowań funkcjonariuszy (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2004r. I CK 377/03). Powód wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 6 k.c. nie wykazał istnienia przewlekłości z czym mógłby wiązać swoje roszczenie. Nie dość, że nie sprecyzował na czym owa opieszałość sądów miałyby polegać, to nie wykazał także, by w toczących się postępowaniach nastąpiło naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki ani nie wykazał, by postępowania trwały dłużej niż było to konieczne i uzasadnione. Powód nie wykazał także w żaden sposób powstania szkody ani jej rozmiaru – brak jakiegokolwiek uzasadnienia dla wysokości roszczenia dochodzonego w niniejszym postępowaniu – ani tym bardziej nie wykazał on związku przyczynowego, jaki musiałby łączyć zdarzenie prowadzące do szkody z działaniami władzy publicznej.

Zdaniem Sądu nie było też podstaw do uwzględnienia żądania powoda jako zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w związku z naruszeniem jego dóbr osobistych na zasadzie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. Przesłanką dochodzenia zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych jest zawinienie sprawcy naruszenia, a zatem zachowanie sprawcy obiektywnie bezprawne i subiektywnie zarzucalne. Powód nie konkretyzuje w żadnym miejscu, na czym miałyby polegać bezprawność działań organów władzy publicznej odnosząc się jedynie do przewlekłości, która nie została również w żaden sposób udowodniona przez powoda. Sąd uznał, że zachowanie pozwanego nie nosi znamion bezprawności. W ocenie Sądu brak jest podstaw do zasądzenia od strony pozwanej na rzecz powoda jakiegokolwiek zadośćuczynienia z tytułu naruszenia dóbr osobistych na podstawie art. 448 k.c., bowiem powód, pomimo obowiązku płynącego z art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c., nie wykazał naruszenia dobra osobistego. Zgodnie z wyrokiem

Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2000r. w sprawie III CKN 553/98, działanie nie jest bezprawne, gdy jest oparte na obowiązujących przepisach bądź stanowiło wykonanie prawa podmiotowego nawet w przypadku, gdyby zagrażało, jak również naruszało dobro osobiste. Zdaniem Sądu nie można nadto stwierdzić przesłanek, by powodowi przyznać zadośćuczynienie na zasadach słuszności zgodnie z art. 417²k.c. za krzywdę wynikłą ze zgodnego z prawem wykonywania władzy publicznej, gdyż powoływany przez powoda rozstrój zdrowia nie pozostaje w adekwatnym związku przyczynowym (w rozumieniu art. 361 § 1 k.c.) z przebiegiem powołanych w pozwie postępowań sądowych. Powód nie wykazał, by pogorszenie stanu zdrowia, w opisywany przez niego w pozwie sposób, nastąpiło na skutek prowadzonych postępowań sądowych. Dolegliwości na jakie skarży się powód trudno powiązać z toczącymi się postępowaniami, nawet gdyby przyznać, iż nastąpiła jakakolwiek zwłoka w ich prowadzeniu. Ponieważ powód sam nie sprecyzował podstawy swojego żądania, że przesłankami odpowiedzialności pozwanego miało być naruszenie dóbr osobistych powoda oraz bezprawność działania pozwanego czy też przewlekłość postępowań sądowych, a żadna z tych przesłanek w niniejszej sprawie nie wystąpiła, żądanie zadośćuczynienia w kwocie 70.000 zł Sąd uznał, że nie zasługiwało na uwzględnienie.

Rozstrzygając o kosztach postępowania Sąd pierwszej instancji oparł się na przepisie art. 102 k.p.c. i nie obciążył nimi powoda. Sąd nie obciążył także powoda obowiązkiem zwrotu kosztów przeciwnikowi z uwagi na jego trudną sytuację majątkową i działanie w subiektywnym przekonaniu co do obrony swoich uzasadnionych interesów.

Sąd przyznał od Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Poznaniu) na rzecz adwokata A. C. kwotę 3.600 zł zwiększoną o stawkę należnego podatku VAT tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu zgodnie z art. 122 § 1 k.p.c. i § 21 rozporządzenia z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Na podstawie § 2 ust. 3 tegoż rozporządzenia Sąd podwyższył stawkę minimalną wynagrodzenia pełnomocnika (3.600 zł) o kwotę podatku VAT w wysokości 23 %.

Apelację od powyższego wyroku, wniesioną w dwóch pismach procesowych sporządzonych przez pełnomocnika powoda i osobiście przez powoda, złożył powód zaskarżając wyrok w całości i domagając się zmiany zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 70.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji. Powód nadto wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Poznaniu na rzecz adwokata A. C. kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu przed Sądem drugiej instancji według norm przepisanych przy czym koszty te nie zostały przez powoda uiszczane nawet w części.

Pozwany Skarb Państwa zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa w odpowiedzi na apelację z dnia 2 lipca 2015r. wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie.

Nie zachodzi zarzucana w apelacji sporządzonej przez pełnomocnika powoda sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegająca na przyjęciu przez Sąd pierwszej instancji, że powód nie podolał ciężarowi wykazania okoliczności z których wywodził swoje roszczenia. Z treści apelacji wnosić należałoby, że powód zarzucił Sądowi pierwszej instancji naruszenie art. 6 k.c. Powód nie zakwestionował żadnego z ustaleń dokonanych przez Sąd pierwszej instancji, nie zarzucił naruszenia zarówno prawa materialnego jak i procesowego. Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu pierwszej instancji, że powód zaferowanym Sądowi materiałem dowodowym nie wykazał zasadności dochodzonego roszczenia.

Zarzuty przytoczone w apelacji sporządzonej osobiście przez powoda nie są trafne. W rozpoznawanej sprawie nie zachodzi nieważność postępowania w rozumieniu art. 379 punkt 5 k.p.c. Wbrew twierdzeniu zaprezentowanemu w apelacji Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto w P. postanowieniem z dnia 1 lutego 2012r. ustanowił dla niego

pełnomocnika z urzędu. Pełnomocnik powoda był obecny na rozprawie przed Sądem pierwszej instancji w dniu 18 marca 2015r., stąd brak jest podstaw do uznania, że powód został pozbawiony możliwości obrony swoich praw.

W niniejszej sprawie powód w ogóle nie wniósł o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego przy czym w apelacji nie wskazano na jaką okoliczność dowód ten miałby zostać dopuszczony. W sytuacji, gdy powód jest reprezentowany przez pełnomocnika procesowego będącego adwokatem nie zachodziły jakiegokolwiek przesłanki do podjęcia przez Sąd pierwszej instancji inicjatywy dowodowej z urzędu. Sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu do wyroku wskazał na jakich dowodach oparł rozstrzygnięcie w sprawie oraz ocenił wiarygodność przeprowadzonych dowodów, która to ocena w apelacji nie została zakwestionowana.

Sąd pierwszej instancji w punkcie 3 wyroku nie obciążył powoda kosztami postępowania, stąd zarzuty powoda dotyczące obciążenia go kosztami procesu są niezrozumiałe.

Ustalenia poczynione przez Sąd pierwszej instancji, jako znajdujące uzasadnienie w materiale zgromadzonym w aktach sprawy, Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne, a wnioski z nich płynące aprobuje. Biorąc powyższe pod rozwagę na podstawie art. 385 k.p.c. apelację powoda oddalono.

Stosownie do art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. zasądzono od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 2.700 zł zgodnie z § 6 punkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (j.t. Dz. U. 2013.461). Sąd Apelacyjny na podstawie § 19 w związku z § 6 punkt 6 w związku z § 13 ust. 1 punkt 2 i § 2 ustęp 1 w/w rozporządzenia przyznał pełnomocnikowi powoda koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym z tym, że określając ich wysokość Sąd miał na względzie nakład pracy adwokata w sporządzeniu apelacji oraz wkład pracy adwokata w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia w ramach postępowania apelacyjnego.

Mikołaj Tomaszewski Mariola Głowacka Małgorzata M.-T.

--	--	--